

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО АУДИТУ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Підписання у 2014 році Угоди про асоціацію між Європейським союзом і Україною призвело до необхідності реформування законодавства в сфері контролю, оскільки забезпечення прозорого та ефективного управління коштами державного та місцевого бюджетів - це основна вимога ЄС. Тому в нашій країні необхідно сформувати дієву систему контролю за формуванням і використанням ресурсів бюджету на всіх рівнях. Такий контроль може проводитися у формі державного фінансового аудиту, який передбачає перевірку інформації про надходження та витрачання коштів до місцевого бюджету з метою уникнення фінансових порушень, шахрайства та формування прозорої інформації про стан місцевих бюджетів.

Проблематиці державного фінансового аудиту присвячені праці таких вітчизняних науковців: Є.В. Мниха, М.О. Никоновича, Ю.Б. Слободяника, Л.О. Сухаревої та інших. Проте існують проблеми, що перешкоджають розвитку державного фінансового аудиту місцевих бюджетів. Це насамперед проблеми юридичного, організаційного, методичного та технічного характеру.

Використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів перебуває під контролем в наступних формах: фінансовий контроль (ревізії та перевірки) та державний фінансовий аудит. Фінансовий контроль місцевих бюджетів передбачає перевірку використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів у попередніх періодах, тобто лише виявляє і фіксує вже здійснені господарські операції та виявляє порушення. Державний фінансовий аудит місцевих бюджетів передбачає не лише виявлення відхилень від кошторисів, планів і формування об'єктивної та незалежної оцінки щодо використання бюджетних коштів на місцях для інформування громадян про ефективність і повноту виконання бюджетів. Результати проведення державного фінансового аудиту місцевих бюджетів у формі висновку оприлюднюються та мають відображати економічний стан розвитку певного місцевого бюджету.

Проаналізувавши законодавчі акти та наукові статі, виявлено наступні проблеми, що перешкоджають розвитку державного фінансового аудиту місцевих бюджетів:

1) проблеми юридичного характеру пов'язані з наявністю спірних питань у законодавстві, що є неузгодженими та суперечать один одному. Зокрема, існують термінологічна неузгодженість дефініція поняття «державного фінансового аудиту». Так у базовому законі з регулювання міжбюджетних відносин, Бюджетному кодексі, відсутня дефініція поняття «державного фінансового аудиту». Проте вказано, що однією з форм контролю за місцевими бюджетами є фінансовий аудит. Визначення поняття «державний фінансовий аудит» наведено в Законі «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні». Під цим поняттям розуміється вид фінансового контролю, який передбачає перевірку та діагностику формування, розподілу використання фінансових ресурсів місцевого бюджету, перевірку відповідності ведення обліку державним стандартам бухгалтерського обліку, достовірність фінансової звітності; раціональне використання та збереження бюджетних ресурсів шляхом проведення коригуючих заходів;

2) проблеми організаційного характеру. Обов'язок здійснення державного аудиту належить Державній аудиторській службі. Проте цей контролюючий орган тільки здійснює перевірку використання бюджетних коштів. Таким чином, здійснюється не зовнішній аудит місцевих бюджетів, а внутрішній. А це суперечить сутності аудиту, оскільки це незалежна перевірка, тобто її мають здійснювати особи, що можуть надати незалежну, неупереджену оцінку законності та ефективності виконання місцевих бюджетів. Тому необхідно у нормативних актах чітко розмежувати права, обов'язки та функції кожного з контролюючих органів;

3) проблеми методичного забезпечення. Відсутні ґрунтовні методики проведення державного фінансового аудиту місцевих бюджетів. Для вирішення цієї проблеми необхідно вивчати передовий досвід закордонних країн з метою адаптації діючих методик проведення державного аудиту місцевих бюджетів до вітчизняних реалій;

4) проблеми технічного характеру. Відсутні програмні продукти для здійснення державного фінансового аудиту місцевих бюджетів та узагальнення його результатів.

Підсумовуючи, слід відмітити, що державний фінансовий аудит є однією з основних форм контролю за фінансовими ресурсами місцевих бюджетів, який направлений на перевірку достовірності формування та використання коштів місцевих бюджетів і встановлення причин, котрі перешкоджають ефективному формуванню та виконанню цих бюджетів. При здійсненні державного фінансового аудиту перевіряється використання коштів і майна місцевих органів влади, прозорість сформованої фінансової звітності.

Для вирішення проблем юридичного та організаційного характеру необхідно, перш за все, сформуванню дієвої системи законодавчого регулювання державного фінансового аудиту та його методичне забезпечення.

До основних завдань державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів віднесено:

- діагностика формування та використання фінансових ресурсів місцевого бюджету;
- перевірка відповідності ведення обліку державним стандартам бухгалтерського обліку та повноти відображення в ній всіх здійснених господарських операцій;
- збереження та адресне використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів шляхом проведення систематичних контрольних дій;
- аналіз дієвості системи внутрішнього контролю установи;
- діагностика обставин, котрі перешкоджають виконанню місцевого бюджету та оцінка їх негативного впливу;
- виявити проблемні моменти в діяльності підконтрольної установи, що перешкодили виконанню планованих завдань;
- розробка напрямів поліпшення управління фінансовими ресурсами та майном бюджетних установ.

Державний фінансовий аудит місцевих бюджетів має здійснюватися на міжнародними стандартами державного аудиту (ISSAI), котрі необхідно адаптувати до національних особливостей.

Отже, в сучасних умовах актуальним є переосмислення концептуальних засад державного фінансового аудиту місцевих бюджетів. Недостатній рівень розробленості методичного забезпечення державного фінансового аудиту місцевих бюджетів зумовлює низький рівень надійності та достовірності результатів контролю. Виділено три групи проблемних питань щодо державного фінансового аудиту місцевих бюджетів, зокрема: проблеми юридичного характеру, проблеми організаційно-методичного та технічного забезпечення. Для подолання зазначених проблем необхідно адаптувати закордонні методики в частині визначення етапів, методів перевірки та порядку аналітичних процедур в процесі здійснення заходів контролю.

Список використаних джерел:

1. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26 січня 1993 року № 2939-ХІІ зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>.

2. Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів від 12 травня 2007 року № 698 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/698-2007>.